

BIJELI
PAPIR

ZAUSTAVIMO KRIVOLOV!

12. jun 2018 Kotor, Crna Gora

Na osnovu materijala sa radionice „Održivo ribarstvo – borba protiv nelegalnog ribolova“ održane u Kotoru, u Institutu za biologiju mora

Projekat „MonteAqua“ Institut za biologiju mora iz Kotora sprovodi u saradnji sa Centrom za ribarstvo i zaštitu biološke raznovrsnosti kopnenih voda Instituta za biologiju i ekologiju Prirodno-matematičkog fakulteta Univerziteta u Kragujevcu. Projekat je omogućen donacijom Norveškog ministarstva vanjskih poslova, koje zastupa Norveška ambasada u Beogradu. Jedna od aktivnosti projekta jeste organizovanje ukupno šest radionica koje bi pomogle otvaranju poglavlja 13 „Ribarstvo“ i poglavlja 27 „Životna sredina“ pregovaračkog procesa sa Evropskom Unijom.

Radionica “Održivo ribarstvo – borba protiv nelegalnog ribolova”

Radionica „Održivo ribarstvo – borba protiv nelegalnog ribolova“ održana u Kotoru, u Institutu za biologiju mora, 12. juna 2018. godine, druga je po redu radionica u okviru projekta “MonteAqua”. Radionica je organizovana kao podrška Ministarstvu poljoprivrede i ruralnog razvoja i Inspekcijским službama u borbi protiv nelegalnog ribolova, kako na terenu tako i pri pisanju novog zakona o morskome ribarstvu i marikulturi koji je trenutno u izradi. Ovaj Bijeli papir sastavljen je na osnovu prezentacija na radionici i to:

- Održivo ribarstvo i nelegalni, neregulisani i neprijavljeni ribolov (IUU) – Iskustva Slovenije i EU, Urška Srnec, zaposlena u Direktoratu za šumarstvo, lovstvo i ribarstvo, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i prehrane Slovenije
- Monitoring i kontrola nelegalnog, neregulisanog i neprijavljenog ribolova (IUU) – Iskustva Slovenije i EU, Robert Smoje, zaposlen u Inspektoratu za poljoprivredu, šumarstvo, lovstvo i ribarstvo, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i prehrane Slovenije
- Naučna osnova kao polazna tačka održivog ribarstva, Dr Aleksandar Joksimović, Univerzitet Crne Gore - Institut za biologiju mora
- Održivo upravljanje morskim ribarstvom u CG sa posebnim osvrtom na mjere borbe protiv nelegalnog ribolova, Slavica Pavlović, Direktorat za ribarstvo, MPRR Crna Gora
- Uloga i značaj zaštićenih područja u moru, Dušan Varda, NVO MedCEM

Održivo ribarstvo i nelegalni, neregulisani i neprijavljeni ribolov (NNN) – Iskustva Slovenije i EU

Održivo ribarstvo najvažniji je cilj zajedničke politike ribarstva jer omogućava trajnu egzistenciju resursa u ribarstvu. Upravljanje svim morskim organizmima, u vodama EU, pa tako i ribama, je u nadležnosti Evropske Komisije, zato sva regulativa zajedničke politike EU ribarstva ima za cilj održivo ribarstvo. Implementacija zajedničke politike ribarstva i efikasan nadzor nad legislativom je u rukama pojedinih zemalja članica.

Kako bi države članice obezbijedile efikasan nadzor i sprovođenje održivog ribarstva izuzetno je važna organizacija i sprovođenje dobrog nadzora i kontrole na moru, ali takođe je značajan i važan i organizovan nadzor i kontrola na tržištu svih proizvoda ribarstva, uključujući uvoz i izvoz. Privredni ribolov Slovenije nije razvijen kao u većini zemalja EU, ukupni godišnji ulov iznosi oko 150 tona, tako da su ribari i administracija Slovenije imali većih poteškoća da osiguraju implementaciju i realizaciju svih propisa zajedničke politike ribarstva, koji su u suštini pisani za velike ribarske flote i velike državne administracije u sektoru ribarstva. Tako je Slovenija pronašla svoj sistem koji obezbjeđuje sve propise zajedničke politike ribarstva, omogućuje izvršenje tih propisa u praksi i istovremeno omogućava opstanak ribarima.

Monitoring i kontrola nelegalnog, neregulisanog i neprijavljenog ribolova (NNN) – Iskustva Slovenije i EU

Kada se govori o nelegalnom ribolovu podrazumijevaju se sve aktivnosti koje u morskim vodama pod nadležnostima određene države obavljaju nacionalna ili strana ribarska plovila bez dozvole te države ili u suprotnosti s njenim zakonima i propisima. Svaka država mora uspostaviti sistem i kontrolu za suzbijanje takvog ribolova. Kontrola mora biti uspostavljena na svim nivoima, od ribara na moru pa sve do posljednjeg člana u tom lancu, odnosno “od mreže do tanjira”. Kako bi se obezbijedila kontrola na svim nivoima neophodna je koordinacija svih državnih tijela u borbi protiv NNN ribolova. U republici Sloveniji pored ribarske inspekcije ovom aktivnošću se bave podjednako i pomorska policija, uprava za pomorstvo, finansijska uprava kao i agencija za zaštitu životne sredine. Suzbijanjem nelegalnog ribolova postiže se veća konkurentnost onih ribara koji ribolov vrše na propisan način.

Naučna osnova kao polazna tačka održivog ribarstva

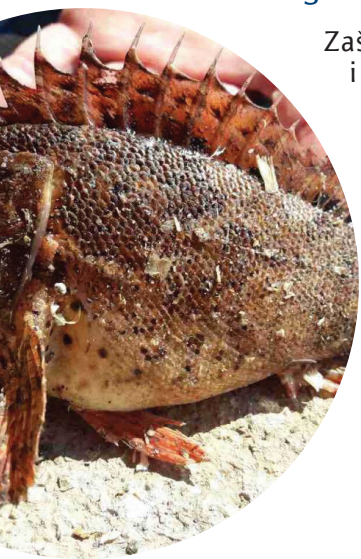
Kako bi se osiguralo održivo upravljanje resursima ribarstva neophodna je odgovarajuća naučna procjena samih resursa, kao i određivanje maksimalnog dozvoljenog nivoa iskorišćavanja tih resursa – MSY (Maximum Sustainable Yield). Naučni podaci se moraju prikupljati i obrađivati na osnovu priznate i standardizovane metodologije kako bi se osigurala njihova validnost i pouzdanost. Procjene biomase određenih ekonomski važnih vrsta riba i drugih morskih organizama, podaci o kretanju/migraciji tih vrsta, podaci o njihovom mrijestu i stopama preživljavanja mladih jedinki, prirodnom mortalitetu, samo su neki od naučnih podataka koji se koriste za procjenu stanja čitave populacije i davanje preporuka za njihovo iskorišćavanje, odnosno za donošenje planova upravljanja za određene resurse ili za određene tipove ribolova. Svi resursi Jadranskog mora su djeljivi resursi, te nije moguće odluke donositi pojedinačno na nivou država već je neophodna združena akcija, razmjena podataka i zajednička aktivnost i inicijativa svih država na Jadranu, kako bi se osiguralo upravljanje resursima na principima održivog ribarstva. U ovoj aktivnosti Crnoj Gori i ostalim jadranskim zemljama, jaku pomoć pruža subregionalni FAO AdriaMed projekat.

Održivo upravljanje morskim ribarstvom u CG sa posebnim osvrtom na mjere borbe protiv nelegalnog ribolova

Ribolovnu flotu Crne Gore na moru većinom čine plovila dužine do 12 metara koja koriste alate malog obalnog ribolova, čak 80% plovila, i sektor ribarstva učestvuje sa 0,5% u ukupnom bruto društvenom proizvodu. Ključni problemi u sektoru morskog ribarstva u Crnoj Gori su zastarjela i neefikasna ribolovna flota, nedostatak luka za ribarska plovila, mjesta prvog iskrcaja i prve prodaje, zatim upotreba dinamita i drugih nedozvoljenih ribolovnih alata i opreme u svrhu ulova, te nepostojanje odgovarajućih tržišnih kanala za prodaju ribe. Kao država koja je u procesu pristupa Evropskoj Uniji Crna Gora je u obavezi da implementira i sprovede sve propise zajedničke politike ribarstva. Jačanje sektora ribarstva sprovodi se kroz uspostavljanje Ribarskog Monitoring Centra (FMC), jačanju borbe protiv nelegalnog ribolova, obnovu i modernizaciju ribolovne flote, izgradnju i opremanje dvije ribarske luke, i sveukupno jačanje administrativnih kapaciteta, naročito unapređivanje administrativnih i tehničkih kapaciteta inspekcije. U cilju jačanja borbe protiv nelegalnog ribolova u junu 2017. godine oformljena je Radna grupa sa članovima iz svih relevantnih institucija, usvojen je Akcioni plan koji propisuje zaduženja i aktivnosti za sve članove radne grupe kao i vremenski okvir za realizaciju. U prethodnom periodu preduzet je niz uspješnih akcija od strane MUP-a, ribarske inspekcije uz podršku svih uključenih institucija a posebno grupe građana STOP KRIVOLOVU.

Uloga i značaj zaštićenih područja u moru

Zaštićena područja u moru predstavljaju jedan od najefikasnijih načina očuvanja i obnove podmorja. Ona omogućavaju očuvanje osjetljivih i ugroženih vrsta i staništa, obnovu ribljeg fonda, razvoj održivog turizma, i sveobuhvatni skladniji razvoj obalnih područja. Međutim njihov najveći značaj je obnova populacija riba, pa se danas čak osnivaju zaštićena područja kojima je ovo jedini cilj. U Crnoj Gori još uvijek ne postoji zaštićeno područje u moru ali u planu zaštite su područja Katič, Platamuni, Ratac, Stari Ulcinj, ušće Bojane te Ulcinjska Solana. Efikasno Zaštićeno područje u moru je značajno kako za funkcionisanje života u moru, tako i za lokalno stanovništvo koje živi na tom području ili u blizini njega.

Preporuke

- Neophodnost donošenja novog zakona o morskome ribarstvu i marikulturi i usvajanje legistative Evropske Unije koja se bavi problematikom NNN ribolova (EU direktiva 1005/2008 Uspostavljanje sistema Zajednice za sprečavanje, suzbijanje i zaustavljanje nezakonitog, neprijavljenog i neregulisanog ribolova)
- Povećanje broja ribarskih inspektora, jačanje tehničkih kapaciteta inspekcije i jačanje inspekcijske kontrole kako na moru tako i na tržištu – u restoranima, marketima, pijacama itd
- Uključivanje svih relevantnih državnih službi i institucija u kontrolu ribolova i njihovo združeno djelovanje u suzbijanju nelegalnog ribolova
- Zaštita određenih područja u moru koja su bitna za mrijest i ishranu riba i drugih morskih organizama
- Podizanje svijesti svih građana i aktera u morskome ribarstvu o negativnim posljedicama nelegalnog ribolova i neophodnosti zaštite, kako resursa riba i ostalih organizama, tako i čitavog podmorja

Realizaciju projekta finansijski je podržala ambasada Kraljevine Norveške u Beogradu
This project is financially supported by The Royal Norwegian Embassy in Belgrade

www.norveska.org.rs

Fotografije 1 – 4 vlasništvo su Laboratorije za ihtiologiju i morsko ribarstvo, Institut za biologiju mora, Univerzitet Crne Gore; Fotografija 1: Kokot (Trigla lyra Linnaeus, 1758), Fotografija 3: Škarpina (Scorpaena scrofa Linnaeus, 1758)
Fotografija 5 - Neformalna grupa sportskih ribolovaca i ljubitelja prirode Crne Gore

www.aquariumboka.ac.me

Centar za zaštitu
biodiverziteta mora
AKVARIJUM BOKA

